

L'ALT EMPORDÀ

Text > JOAN FERRERÓS

Oli de l'any | «El vi vell, l'oli nou i les dones joves» és una màxima popular que conté dos elements encara acceptats i un tercer avui exclòs de la correcció social. «Tenir oli, vi i pa per al *gasto*» n'és una altra de prou més prosaica que subratlla la importància del que es considerava bàsic per a la supervivència dels pobres —la fam, perpètua amenaça. Les coses han canviat una barbaritat i el contingut dels sitrells disposa fins i tot de la Càtedra del Vi i de l'Oli de l'Empordà de la Universitat de Girona, que, abans d'estudiar també el suc de les olives, s'havia dit Càtedra de Viticultura i Enologia Narcís Fages de Romà, en honor al pròcer vuitcentista empordanès. A més, l'arribada de l'oli es propaga ben altrament que en temps de l'aviar: a Figueres s'ha publicitat amb molt de rem, com mai no s'haurien imaginat fa poc més de mig segle aquells que amb un perxó feien caure les olives i aquelles que, ajupides, les collien amb unes mans plenes de secs oberts i penellons. Són mig milió de litres, enguany, els que se'n comercialitzen amb Denominació d'Origen Protegida Oli de l'Empordà.

Diners nous per a assumptes vells | Algú diu (i celebra o commemora) que els gitanos van arribar a Figueres fa sis-cents anys. D'altres apunten que van venir al segle XVIII, quan va erigir-se el castell, perquè es dedicaven al negoci dels matxos, les mules, els cavalls i les eugues que es necessitaven per feinejar-hi. Sigui com sigui, fa temps que van venir i, malgrat els segles i la immersió (?) lingüística, a algun que llueix a l'escena social encara li costa assumir l'idioma. Afegim-hi corrents que l'administració de la vila no els ha pas facilitat l'adaptació: els ha mantingut en un barri «específic» que algun càndid anomena *gueto* (mot perillós perquè és fals). Tampoc els gitanos no s'hi han pas esforçat gaire: tants de segles coexistent i ara Figueres i Perpinyà, viles amb xifres notables de membres del col·lectiu, demanen diners a Europa per dedicar-los a «resoldre» els problemes d'aquestes co-

munitats. Parlant de Perpinyà: allà els gitanos usen el català malgrat que els indígenes l'han abandonat.

Demà tindrem sort | L'Alt Empordà és una vegada més l'escenari d'una història d'exili: el llibre de Núria Marín *Demà tindrem sort* (Curbet Edicions, 2018) i el posterior curtmetratge homònim dirigit per Jack Gou (Òmnium Cultural i ANC) han posat en solfa literària i fílmica el testimoni de Joan Pacheco (89 anys) per narrar la fugida a l'exili pel coll de Lli (juntament amb el de Manrella, els dos passos legendaris cap a frontera enllà) d'una criatura, llavors de vuit anys, que viu com una odissea els mateixos trencacolls que per a la seva mare són un aplec de maldecaps. Llibre i pel·lícula han estat presentats a molts indrets gironins després que el volum es presentés a Girona el 2018 i el film (la majoria de figurants del qual són empordanesos) s'estrenés a Fornells de la Selva.

>> Una escena del curtmetratge *Demà tindrem sort*. (Autoria: JOSEP M. FARRÉ)

EL BAIX EMPORDÀ

Text > PURI ABARCA

La marca Empordà | Els consells comarcals de l'Alt Empordà i el Baix Empordà han decidit donar el tret de sortida a la promoció de la marca conjunta Empordà, mitjançant la campanya #JoSocEmpordà. Una iniciativa que, després d'haver hivernat durant molt temps en un calaix, veu finalment la llum i agafa embranzida. L'objectiu, segons els responsables d'ambdós consells, és «unir forces per fer més visible el territori al món i reconèixer el valor de tot allò que ofereix». Per intentar aconseguir-ho, fan una crida per-

què empreses, entitats, associacions, institucions i particulars assumeixin la marca i contribueixin així a donar-la a conèixer. D'una banda, és positiu que institucions com els consells comarcals, que no sempre destaquen mediàticament, tinguin protagonisme en un àmbit, el de la promoció, en el qual haurien d'incidir més. De l'altra, la marca (que ja s'utilitza, encara que no sigui de manera extensa, en alguns productes) pot ser molt rendible per a empreses i entitats; singularitzar, en un món globalitzat, permet conservar identitats i enfortir-les. Però, en el cas dels particulars, dels baix-empordanesos i els alt-empordanesos, pot no ser una tasca tan fàcil. Els habitants de cadascuna de les dues comarques, malgrat que s'interrelacionen, mantenen molt arrelada la consciència territorial. La divisió comarcal a Catalunya va ser aprovada l'any 1936 (incloent-hi l'Alt Empordà i el Baix Empordà) i va ser abolida pel franquisme el 1939. El 1987, la Generalitat va tornar a instaurar la divisió del 1936, amb les mateixes denominacions d'Alt Empordà i Baix Empordà. Després de tants anys, identificar-se amb una única denominació, la d'Empordà, costarà més als particulars que no pas a les empreses, que tenen l'objectiu empresarial com a meta principal. Tot dependrà de la perícia dels impulsors de la campanya per convèncer els pobladors de les dues zones. S'hauran de tenir en compte les singularitats i no ferir sensibilitats.

Què n'esperem, dels museus? | Ja fa temps que els museus de la comarca no es limiten a exposar els elements que contenen, sinó que porten a terme iniciatives destinades a fomentar l'interès de diferents segments de la societat (sobretot de les noves generacions) pel patrimoni que s'hi exhibeix i la història que l'envolta. Això denota dinamisme i empena; una empena que concorda amb els nous temps (i amb la irrupció de nombrosos i accessibles canals d'informació) sense deixar de banda la tradició. Oferir possibilitats està bé, però valdria la pena conèixer l'opinió de la ciutadania sobre l'oferta museística i el seu paper en la societat actual. Així ho han entès els responsables del Museu del Suro de Palafrugell, que han engegat un procés participatiu per saber del cert què esperen els ciutadans i ciutadanes d'aquesta

institució. Mitjançant l'enquesta «Del Museu del Suro... què en penses? Què en vols?» s'intenta saber quina visió té la ciutadania del museu i què n'espera, amb l'objectiu de definir unes línies d'actuació que permetin presentar una oferta adequada a la demanda. La història ja escrita i els seus vestigis no canvien, però el tipus de demanda cultural i els canals per satisfer-la, sí, de manera que benvinguda sigui la iniciativa del Museu del Suro.

>> *Activitats al Museu del Suro de Palafrugell.*
(Font: MUSEU DEL SURO)

LA GARROTXA

Text > JOAN SALA

L'interès científic de la zona | S'ha impartit a Olot el primer postgrau en il·lustració científica de ciències naturals a Catalunya. L'entorn de la comarca de la Garrotxa, junt amb altres espais d'interès, com els aiguamolls de l'Empordà, és una zona extraordinàriament rica, tant en fauna com en flora. Aquest fet ha estat determinant, ja que permet fer una programació del postgrau amb molts treballs de camp. Així, se'n prioritza el caràcter pràctic, que és justament el que es demana en aquest tipus d'estudis. En aquesta direcció s'ha d'emmarcar que la Garrotxa ha estat escollida per fer-hi una estada durant el III Congrés Internacional sobre el Potencial dels Boscos en la Salut. Sembla que és una de les comarques que tenen més patrimoni forestal de tot Catalunya. S'hi han visitat alzinars, rouredes i fagedes. Paral·lelament a les visites als boscos, s'han desenvolupat activitats de la Societat Internacional de Teràpia Forestal entorn dels conceptes de bosc saludable i bosc terapèutic per fer èmfasi sobre la vàlua dels boscos més

naturals per a la salut i el benestar de les societats.

Massificació a les gorgues | Les gorgues que es formen a la capçalera del riu Fluvià, a la zona de Sant Privat d'en Bas, tenen un excés de visitants durant l'estiu i estan incloses en la diagnosi que va fer el servei de Medi Ambient de la Diputació. Aquesta massificació comporta problemes d'incivilitat i brutícia, i l'Ajuntament de la Vall d'en Bas intenta conscienciar els visitants de la seva responsabilitat. De fet, l'estiu passat l'Associació Naturalista i Ecologista de la Garrotxa es va encarregar de la gestió del bar de la zona recreativa de Can Xurri i en va fer pedagogia, que es va notar en una millora en l'actitud dels visitants. Aviat es farà una reordenació de tot l'entorn, s'eliminaran taules de formigó disperses, es posaran més senyals a tota la zona i les taules de fusta que s'hi col·locaran es concentraran al voltant de les barbacoes.

El nucli antic d'Olot s'esfondra | No hi ha a la ciutat (o almenys que se sàpiga) cap pla dissenyat per revitalitzar el nucli antic, a pesar que és una urgència flagrant. De notícies de cases que s'han esfondrat, lamentablement, n'hi ha hagut en més d'una ocasió. Per sort, les darreres vegades que això ha passat no ha afectat cap ciutadà. Les cases cauen per velles i perquè no es fan les obres mínimes necessàries per conservar-les. Els edificis que s'han esfondrat han caigut, per sort, entre les parets de càrrega, cosa que significa que no han causat gaire afectació a l'exterior del carrer, i tots tenien un expedient d'enderroc, ja que l'Ajuntament els havia declarat en estat ruïnós. Els nuclis antics de moltes poblacions han estat oblidats durant massa temps i ara se'n paguen les conseqüències.

>> *Un bosc de la Garrotxa.* (Font: ARXIU COMARCAL DE LA GARROTXA. FONS JOSEP M. MELCIÓ PUJOL.)

EL GIRONÈS

Text i foto > DANI VIVERN

Talls i retallades | Acostumo a criticar actuacions consistorials no pas per insídia, sinó amb el propòsit —il·lús— de generar reflexió. Les aigües municipals són de difícil singladura —i més ara—, però veient el que cobren polítics i assessors ja es podrien fer millor les coses. Com, per exemple, solucionar el fet que la ciutat es converteixi en una deixalleria, per l'emplenament de contenidors, incivilitat i mala gestió del sistema de recollida; o aparcar projectes d'eficàcia dubtosa, com el de reduir a tres carrils la carretera de Barcelona per fer-la més «amigable i passejable», mentre que hi ha barris gens amigables on el passeig és arriscat; o atacar la causa real dels talls de llum —les punxades reiterades de les línies— allà on tothom sap, i no escudar-se en la pretesa antiguitat de les instal·lacions, com demagògicament fan alguns partits. Però la correcció política impedeix parlar clar, com han constatat l'alcaldeessa Madrenas o Romà Monreal, que per ser franc ha estat a punt de no assolir la presidència de la Federació d'Associacions de Veïns de Girona. La norma, avui, és callar per no ofendre els culpables o, com reconeixia el regidor de Sostenibilitat, Martí Terés, haver d'aplicar allò de «ojos que no ven...». Falta fermesa. Però deixem-ho aquí, que de tot això potser en parlarà la nova ràdio municipal, Girona FM, que trobareu al 92.7 del dial. L'obertura del nou mitjà gairebé coincideix amb el tancament d'un altre, Punt Avui TV, després de cinc anys i mig d'emissions i amb l'acomiadament de professionals que mereixien més bon tracte. Però la vida és dura, i més que ho serà: haver de cedir drets laborals consolidats perquè Ryanair no abandoni l'aeroport gironí és un exemple del que ens espera.

L'ús del bus | Als anys setanta i vuitanta del segle passat, els autobusos de Salt a Girona anaven atapeïts a les hores punta. Sovint, duïen més de vuitanta persones, entre les que havien pogut aconseguir un seient i les que s'agafaven on podien. Com que hi havia un bus cada quart —i crec recordar que en alguns moments cada deu